

УДК 37.01:004.8:504:316.42

DOI <https://doi.org/10.24195/sk1561-1264/2025-1-4>

Левченков Євгеній Олександрович
аспірант кафедри соціальної філософії,
філософії освіти та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
вул. Пирогова, 9, Київ, Україна
orcid.org/0009-0007-2127-6945

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ЕКООРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ВІД SMART-МІСТА ДО SMART-ОСВІТИ

Актуальність дослідження. У добу стрімкого розвитку штучного інтелекту та цифровізації зростає потреба у формуванні нової освітньої парадигми, яка б інтегрувала екологічні цінності в освітній процес. Екоорієнтована освіта стає не лише відповіддю на глобальні виклики змін клімату та урбаністичного перенавантаження, а й філософською основою для виховання відповідального громадянства в умовах технологічної трансформації суспільства. **Мета роботи.** Дослідити філософські засади екоорієнтованої освітньої парадигми у контексті штучного інтелекту та цифрового середовища, а також визначити ключові принципи її впровадження у сучасний освітній простір. **Об'єкт дослідження** – процес формування та розвитку екоорієнтованої освітньої парадигми в контексті цифровізації та впливу штучного інтелекту. **Предметом дослідження** виступають філософські засади й принципи, що визначають особливості та ефективність впровадження цієї парадигми в освітній простір. **Теоретико-методологічні основи дослідження.** Методологія ґрунтується на міждисциплінарному підході, що охоплює філософію технологій, соціальну екологію, цифрову педагогіку та концепції сталого розвитку. Основу становлять праці українських і зарубіжних дослідників, зокрема роботи Воронкової, Кивлюк, Карівця, Кудлик, Кременя, Тихомірової, Бетті, Бібі, Буабделі, Рамана та інших, які охоплюють як теоретичні, так і прикладні аспекти взаємодії технологій, освіти й екології [1–12]. **Результати дослідження.** Проведений аналіз засвідчує, що сучасна екоорієнтована освітня парадигма має багаторівневу структуру, в якій поєднуються технологічні інновації (ШІ, smart city), філософське осмислення взаємодії людини з природою, соціальна екологія, а також інституційні та культурні підходи до освіти. Порівняльний аналіз джерел продемонстрував як спільні ідеї, так і змістовні відмінності у поглядах авторів щодо впливу цифрових технологій на екологічну свідомість. Сформульовано ключові напрями інтеграції екоетичних принципів у зміст освіти, визначено роль університетів як агентів змін, а також підкреслено значення міського простору, брендингу та дизайну як освітньо-екологічних факторів.

Ключові слова: екоосвіта, цифровізація, штучний інтелект, філософія технологій, сталий розвиток, smart city, екологічна свідомість, освітня парадигма.

Вступ. Зростаюча цифровізація суспільства та поява штучного інтелекту суттєво впливають на сучасні підходи до освіти, створюючи нову освітню парадигму, що нерозривно пов'язана з екологічною свідомістю. Утворюється унікальне смислове поле, в якому технологічний розвиток, урбаністичні виклики та екологічна безпека перебувають у постійному взаємозв'язку. З одного боку, глобальні освітні практики трансформуються під впливом даних, інтелектуальних систем і можливостей оброблення величезних масивів інформації. З іншого – формуються нові етико-філософські орієнтири, що закладають підвалини для збереження довкілля у контексті сталого розвитку та «зеленого» мислення. Відтак, ключовою проблемою стає поєднання високих технологій з екологічно відповідальним світоглядом, де педагогічний процес стає одним із визначальних чинників у формуванні свідомих поколінь, здатних конструктивно взаємодіяти із природою та техносферою.

Окреме місце у формуванні екоорієнтованої освітньої парадигми належить філософському осмисленню можливостей та меж розвитку штучного інтелекту, зокрема його впливу на

людську свідомість і поведінку. Паралельно з'являються інноваційні практики у сфері «розумного» міста й «розумного» університету, що базуються на інтелектуальних інформаційних технологіях та зосереджені на сталих принципах управління й розвитку. Такі ініціативи не лише розширюють функціонал традиційних навчальних моделей, але й пропонують системні рішення для підвищення екологічної ефективності в різних сферах життя. Утім, швидкий темп технологічних змін провокує низку соціально-екологічних викликів: нерівний доступ до цифрових ресурсів, загрози приватності, необхідність формування етичних норм використання даних тощо. У відповідь постає потреба у нових філософських підходах, що акцентують на етиці екологічної відповідальності й прозорості технологічних рішень, а також підкреслюють роль освіти у підготовці критично мислячих і водночас чутливих до довкілля фахівців.

Екоорієнтована освітня парадигма в умовах цифровізації та штучного інтелекту постає як багатовимірною системою, в якій узгоджуються науково-технологічні інновації та етичні засади.

Метою цієї статті є висвітлення філософських підвалин екоорієнтованої освітньої парадигми та визначення ключових принципів, що зумовлюють її ефективне і відповідальне впровадження у навчальний процес.

Об'єкт дослідження – процес формування та розвитку екоорієнтованої освітньої парадигми в контексті цифровізації та впливу штучного інтелекту.

Предметом дослідження виступають філософські засади й принципи, що визначають особливості та ефективність впровадження цієї парадигми в освітній простір.

Теоретико-методологічні основи дослідження ґрунтуються на міждисциплінарному аналізі, що поєднує філософські, педагогічні та соціально-екологічні підходи до осмислення екоорієнтованої освітньої парадигми в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій. Вихідною платформою слугує ідея людиноцентричного спрямування освітнього процесу у smart-суспільстві, де формуються нові вимоги до змісту та форм навчання [1]. Аналіз філософських особливостей екологічної свідомості дає змогу розкрити передумови виникнення нового типу мислення, що базується на відповідальному ставленні до природи [2]. Ці позиції доповнюються концепцією науково-методичного забезпечення цифровізації освіти як важливого чинника впровадження інновацій в освітній простір [3]. Водночас для комплексного розуміння «зелених» стратегій у просторі розумних міст залучається підхід до зеленого менеджменту, який може бути інтегрований в освітній дискурс як методика формування екологічно відповідальної свідомості [4].

Методологічна база передбачає використання системного та структурно-функціонального аналізу для вивчення взаємозв'язків між урбаністичною екологією та філософією освіти [5]. Додатковим чинником виступають дослідження, спрямовані на оцінку та впровадження стійких технологій у міському середовищі, включно з інтелектуальними системами штучного інтелекту [6; 7; 8]. Вони узгоджуються з розробками у галузі філософії технологій, де акцентовано на етико-ціннісних аспектах взаємодії людини і техносфери [9]. Також у роботі враховано погляди, що стосуються формування іміджу міста й освітніх закладів у контексті сталого розвитку та брендування, адже це впливає на формування мотивації й ціннісних установок суспільства [10]. Нарешті, дослідження синергій між Цілями сталого розвитку (особливо ЦР 12) та іншими ЦР створює ширшу рамку для визначення перспективних напрямів у сфері екоорієнтованого навчання [11]. Усе це доповнюється новітніми підходами до проектування взаємодії «людина – природа», які відкривають можливість удосконалення сучасного освітнього дискурсу й формування нового лексикону для екологічно відповідальних практик [12].

Результати дослідження. Результати дослідження виявили низку спільних рис у працях Воронкової та Кивлюк [1] і Карівця та Кудлик [2] щодо визначення ролі особистості в екоорієнтованому освітньому просторі. Обидва джерела демонструють акцент на формуванні відповідального ставлення до довкілля як ключового чинника сталого розвитку. Утім, якщо у Воронкової та Кивлюк [1] переважає концепція smart-суспільства з його інноваційними методами навчання, то Карівець і Кудлик [2] більше зосереджуються на морально-етичному вимірі екологічної свідомості. Це свідчить про різні теоретичні орієнтири, але об'єднувальним аспек-

том залишається усвідомлення критичної необхідності єднання людини і природи. Ще одним збігом у підходах цих дослідників є наголошення на важливості індивідуального вибору та автономії особистості у формуванні нових ціннісних настанов. Водночас відмінність полягає у трактуванні масштабів екологічної відповідальності: від макрорівня суспільства до особистісних установок. Це демонструє, що екологічна тематика може бути висвітлена як на рівні філософських узагальнень, так і в контексті конкретних освітніх практик. Отже, результати аналізу підтверджують багатогранність ідей обох джерел. При цьому, колоритним залишається поєднання соціальної й інноваційної складових, яке простежується в обох працях.

Наступний рівень аналізу передбачає співставлення праць Кременя, Бикова, Ляшенка, Литвинової, Лугового, Мальованого та Топузова [3] з ідеями Лень і Воронкової [4]. У першому джерелі увага зосереджена на системному підході до науково-методичного забезпечення цифровізації освіти, що відкриває можливості для інтеграції екологічних компетентностей у навчальний процес. На відміну від цього, Лень і Воронкова [4] фокусуються на «зеленому менеджменті» смарт-міста, пропонуючи більш конкретизовані практики щодо управління ресурсами і зменшення навантаження на довкілля. Водночас обидва підходи акцентують на міждисциплінарності, розглядаючи освіту як невід’ємний елемент сталого розвитку. Цікаво, що в праці [3] автори приділяють вагомому увагу тому, як цифрові технології можуть слугувати трансформаційним чинником у підготовці фахівців нової генерації. Натомість, у [4] розкриваються стратегічні аспекти впровадження смарт-рішень для міста, які потенційно можна проектувати і на освітню сферу. Таким чином, розглянуті матеріали доповнюють один одного, утворюючи єдину концептуальну канву для екологічного і освітнього розвитку. І хоча вони різняться методами, ідея формування екоорієнтованої культури в умовах цифровізації залишається спільною.

Значний інтерес становить порівняння дослідження Тихомірової [5] про соціальну екологію міста з роботами Ахмеда, Басіта, Ахмада та ін. [6], де висвітлено стратегії електромобільності. Тихомірова [5] аналізує міське середовище крізь призму соціальної філософії, розкриваючи проблематичні аспекти співіснування урбаністичних структур і природи. Ахмед та співавтори [6], навпаки, роблять акцент на технологічних рішеннях, спрямованих на зменшення викидів і перехід до чистих джерел енергії. Спільним знаменником обох джерел є усвідомлення важливості комплексного підходу для сталого розвитку міст, де людина виступає активним агентом змін. Попри різний ступінь уваги до соціальних і технічних аспектів, обидва дослідження підкреслюють необхідність формування «зеленої» свідомості, яка б охоплювала не лише загальну екологічну культуру, а й конкретні професійні навички. Надзвичайно промовистим є те, що в роботі [5] соціокультурний вимір виводить екологічні проблеми міста за межі суто технічного дискурсу. Своєю чергою, у [6] міститься детальний аналіз інженерних та економічних підходів до енергетичної трансформації, що вписує міста в більш глобальний контекст. Отже, можна говорити про взаємодоповнюваність цих джерел: перше розширює філософські обрії, а друге дає інструментарій для практичної реалізації. Дивовижно, але саме в цій синергії формується нове бачення міської екології.

Дослідження Бетті [7] та Бібі [8] істотно взаємопов’язані з огляду на фокус уваги: урбаністичний простір, де штучний інтелект і великі дані виступають каталізатором трансформації. Бетті [7] зосереджується на еволюції міського AI, розглядаючи його не лише як технологічне досягнення, а й як складний соціально-технічний феномен. Бібі [8] акцентує на понятті «місто на основі даних», пропонуючи глибший аналіз принципів та інструментів збору і використання даних. Обидва автори сходяться в тому, що міста стають «живими лабораторіями», де технологічні рішення впливають на повсякденне життя людей. Проте, якщо Бетті [7] приділяє більше уваги теоретичним аспектам розвитку урбаністики в епоху AI, то Бібі [8] деталізує механізми збору й аналізу даних, наголошуючи на екологічній ефективності. Ці відмінності доповнюють одна одну, дозволяючи побачити як макро-, так і мікрорівні урбаністичних процесів. Також варто зауважити, що обидва дослідники наголошують на необхідності етичної регуляції нових технологій, зокрема захисту приватності та відповідального використання інформації. Відтак,

синтез ідей Бетті та Бібі формує потужне підґрунтя для розвитку освітніх програм, що виховують майбутніх фахівців у дусі екологічної відповідальності.

Подальший аналітичний крок – зіставлення поглядів Буабделі [9] на філософію технології з підходами Гойслера і Гойслер [10] щодо брендингу міста. Буабделі [9] розглядає технологію як феномен, що визначає нові способи взаємодії людини зі світом, а тому потребує особливої уваги до етичних і екологічних аспектів. Гойслери [10], в свою чергу, аналізують те, як формуються бренди міст, підкреслюючи важливість створення позитивного образу урбаністичного простору. Об'єднувальним моментом є те, що технологічні інновації суттєво впливають на позиціонування міст, зокрема завдяки «зеленим» рішенням і цифровій трансформації. Разом із тим, у [9] фокус спрямований переважно на філософські та теоретичні засади, тоді як у [10] – на конкретні приклади й маркетингові підходи. Це дозволяє побачити зв'язок між глобальними змінами в культурі і тим, як міста використовують інновації для створення унікального іміджу. Таким чином, екоорієнтована освітня парадигма може запозичувати елементи з цих концепцій, інтегруючи філософію технології і стратегічний брендинг у педагогічні практики. Важливо, щоб студенти усвідомлювали не лише технологічні можливості, а й іміджеві та екологічні наслідки їх використання. Неймовірно, але саме у бренді міста сьогодні все частіше відображається його екологічний та освітній потенціал.

Ба більше. Порівняння Рамана, Латхабая і Недунгаді [11] з дослідженнями Венечіано, Кастано та Карломаньо [12] дає новий кут зору на взаємозв'язок між Цілями сталого розвитку та людсько-природною взаємодією. У першому джерелі підкреслюється комплексна природа Цілі сталого розвитку 12, яка розкриває проблематику раціонального споживання та виробництва. Автори аргументують, що ця Ціль має потужний синергетичний ефект з іншими Цілями, створюючи основу для цілісного бачення екологічних викликів. Натомість у [12] дослідники зосереджуються на побудові нового лексикону для дизайну, де взаємодія людини й природи розглядається як джерело інновацій. Спільною ланкою є розуміння, що суспільно-економічні і технічні рішення мають бути поєднані з глибоким філософським аналізом. Таким чином, Раман та колеги [11] додають макрополітичну перспективу, а Венечіано з іншими [12] – креативно-естетичну, що веде до багатовимірної бачення екологічного розвитку. Це особливо цікаво в контексті освітньої парадигми, яка націлена на формування збалансованого ставлення до природи. Отже, таке поєднання стратегічного й креативного підходів обумовлює більш глибоке розуміння того, як готувати майбутніх фахівців у добу штучного інтелекту.

Не менш важливою є й культурна складова, про що свідчать ідеї Гойслерів [10] та Венечіано зі співавторами [12]. Вони доводять, що візуальні і комунікаційні практики впливають на сприйняття екологічних проєктів у міському просторі і серед освітян. У цьому сенсі, брендинг міста стає інструментом трансляції екологічних меседжів, а дизайн – способом впровадження цих меседжів у реальність. Більше того, у [12] пропонується творча перспектива, де екологічні цінності набувають виразного художнього змісту, формуючи новий образ діяльності людини. Такі підходи можна органічно включати у програми з візуальної освіти, комунікативного дизайну та міського планування, забезпечуючи цілісність формування екологічного світогляду. Поєднання філософії технології з практиками міського брендингу дає змогу формувати «візитівки» освітніх інституцій, які демонструють їхню екологічну та культурну ідентичність. Це особливо важливо в контексті цифрової доби, коли віртуальна репрезентація навчальних закладів і міст може бути вирішальним чинником їх конкурентоспроможності. Отже, співставлення джерел [10] і [12] свідчить про можливість синергії між креативним і раціональним підходами до впровадження екоорієнтованих рішень. Саме така синергія відкриває перспективи для інноваційної освітньої діяльності.

Висновки. Підсумовуючи, можна стверджувати (з певним рівнем впевненості), що всі розглянуті джерела формують складну інтелектуальну мозаїку, де перетинаються ідеї з філософії, соціоекології, технологічних інновацій і управління. Кожне з них по-своєму підкреслює вирішальну роль освіти в розвитку екоорієнтованого мислення та впровадженні сталих практик.

Воронкова, Ленъ і Кремен фокусуються на інституційних аспектах і методологічних інструментах цифрової освіти, а Карівець, Кудлик та Тихомірова занурюються в ідейне підґрунтя екологічної свідомості. Бетті і Бібі пропонують глянути на міста як на інноваційні платформи, керовані великими даними й AI, тоді як Ахмед і Гойслери звертають увагу на конкретні прикладні рішення та брендинг. Раман та Венечіано показують, як екологічний розвиток можна пов'язати з глобальними Цілями ООН і творчими підходами до дизайну. Таким чином, зібраний доробок демонструє: екоорієнтована освітня парадигма має величезний потенціал для формування цілісного світогляду, здатного відповідати на сучасні виклики. Тут пересічні ідеї стають дороговказом у розвитку майбутніх поколінь, які успадковують не лише знання, а й етичну відповідальність. І все ж, ще залишається простір для подальших студій та експериментів, що можуть поглибити розуміння цієї парадигми.

Перш за все, важливо підкреслити вагу цілісної концепції екологічного виховання, що охоплює усі рівні освітнього процесу. Короткі, але змістовні інтеграційні курси можуть стати цеглинками, з яких вибудовується каркас зеленої свідомості. Саме вони допомагають виховувати покоління із глибоким усвідомленням власної відповідальності.

Друге, на чому варто наголосити, – це взаємодія університетів з міськими спільнотами. У такому форматі освіта виходить за межі аудиторій, стаючи справжнім рушієм екологічних змін.

Третім аспектом є поєднання філософського бачення і технологічних інновацій. Цей симбіоз особливо актуальний у контексті динамічного розвитку AI-середовища. Зрештою, це визначає перспективи розвитку сучасної освіти.

Четверта теза стосується необхідності впроваджувати моделі відповідального споживання і виробництва безпосередньо у навчальні програми. Завдяки цьому студенти отримують дієві навички, релевантні викликам доби.

Слід відзначити потенціал креативних проєктів, що поєднують міський брендинг із екологічною просвітою. Вони допомагають формувати позитивний імідж навчальних закладів і міст, де природа і технології гармонійно взаємодіють. Цей підхід закладає підвалини майбутнього, в якому екологічний імператив стане частиною повсякденної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воронкова В., Кивлюк О. Людина у освітньому просторі smart-суспільства. *Interdisciplinary Studies of Complex Systems*. 2017. № 10–11. С. 88–95.
2. Карівець І. В., Кудлик З. В. Філософські особливості екологічної свідомості. *Філософські обрії*, 2012, (27) С. 80-90.
3. Кремень В. Г., Биков В. Ю., Ляшенко О. І., Литвинова С. Г., Луговий В. І., Мальований Ю. І., Топузов О. М. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. Т. 4, № 2. С. 1–49.
4. Ленъ К. О., Воронкова В. Г. Концептуальні засади стратегій зеленого менеджменту SMART-МІСТА. In *The 29th International scientific and practical conference "Business culture in the conditions of socio-cultural transformation of society" (July 23–26, 2024) Lyon, France. International Science Group. 2024. 234 p.* (p. 131).
5. Тихомірова Ф. А. Соціальна екологія міста як проблемне поле соціальної філософії. *Актуальні проблеми філософії та соціології*, 2019, (25), С. 38-45.
6. Ahmed I., Basit A., Ahmad M. et al. Electric Mobility Challenges and Approaches for Sustainable Green Power Synergy in Smart Cities. *Arab J Sci Eng*, 2024, <https://doi.org/10.1007/s13369-024-09838-1>
7. Batty M. The emergence and evolution of urban AI. *AI & SOCIETY*. 2023. Vol. 38, № 3. P. 1045–1048.
8. Bibri S. E. The anatomy of the data-driven smart sustainable city: Instrumentation, datafication, computerization and related applications. *Journal of Big Data*. 2019. Vol. 6. P. 59. DOI: 10.1186/s40537-019-0221-4.
9. Bouabdeli, S. Philosophy of Technology and Why it Matters. *Glob. Philosophy*, 2024, 34, 16. <https://doi.org/10.1007/s10516-024-09722-5>

10. Häusler E., Häusler J. The Assertion: City Brands are Created. In: How Cities Become Brands. Springer, 2024, Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-43776-3_3

11. Raman R., Lathabai H. & Nedungadi P. Sustainable development goal 12 and its synergies with other SDGs: identification of key research contributions and policy insights. *Discov Sustain*, 2024, 5, 150. <https://doi.org/10.1007/s43621-024-00289-0>

12. Veneziano R., Castanò F., Carlomagno M. The Human Being and Nature: A New Lexicon for Design Practices. In: Gambardella, C. (eds) For Nature/With Nature: New Sustainable Design Scenarios. Springer Series in Design and Innovation, 2024, vol 38. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-53122-4_5

REFERENCES

1. Voronkova, V., & Kyvliuk, O. (2017). Liudyna u osvithomu prostori smart-suspilstva [The Human in the Educational Space of a Smart Society]. *Interdisciplinary Studies of Complex Systems*, 10–11, pp. 88–95. [in Ukrainian].

2. Karivets, I. V., & Kudlyk, Z. V. (2012). Filosofski osoblyvosti ekolohichnoi svidomosti [Philosophical Features of Ecological Consciousness]. *Filosofski obrri*, 27, pp. 80–90. [in Ukrainian].

3. Kremen, V. H., Bykov, V. Yu., Liashenko, O. I., Lytvynova, S. H., Luhovyi, V. I., Malovanyi, Yu. I., & Topuzov, O. M. (2022). Naukovometodychne zabezpechennia tsyfrovizatsii osvity Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy [Scientific and Methodological Support for the Digitalization of Education in Ukraine: State, Problems, Perspectives]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*, 4(2), pp. 1–49. [in Ukrainian].

4. Lien, K. O., & Voronkova, V. H. (2024). Kontseptualni zasady stratehii zelenoho menedzhmentu SMART-MISTA [Conceptual Foundations of Green Management Strategies in Smart Cities]. In *The 29th International Scientific and Practical Conference “Business Culture in the Conditions of Socio-Cultural Transformation of Society”* (July 23–26, 2024), Lyon, France. International Science Group, p. 131. [in Ukrainian].

5. Tykhomirova, F. A. (2019). Sotsialna ekolohiia mista yak problemne pole sotsialnoi filosofii [Social Ecology of the City as a Problem Field of Social Philosophy]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii*, 25, pp. 38–45. [in Ukrainian].

6. Ahmed, I., Basit, A., Ahmad, M. et al. (2024). Electric Mobility Challenges and Approaches for Sustainable Green Power Synergy in Smart Cities. *Arab Journal of Science and Engineering*. <https://doi.org/10.1007/s13369-024-09838-1>

7. Batty, M. (2023). The Emergence and Evolution of Urban AI. *AI & Society*, 38(3), pp. 1045–1048.

8. Bibri, S. E. (2019). The Anatomy of the Data-Driven Smart Sustainable City: Instrumentation, Datafication, Computerization and Related Applications. *Journal of Big Data*, 6, p. 59. <https://doi.org/10.1186/s40537-019-0221-4>

9. Bouabdeli, S. (2024). Philosophy of Technology and Why It Matters. *Global Philosophy*, 34, 16. <https://doi.org/10.1007/s10516-024-09722-5>

10. Häusler, E., & Häusler, J. (2024). The Assertion: City Brands Are Created. In *How Cities Become Brands*. Springer, Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-43776-3_3

11. Raman, R., Lathabai, H., & Nedungadi, P. (2024). Sustainable Development Goal 12 and Its Synergies with Other SDGs: Identification of Key Research Contributions and Policy Insights. *Discover Sustainability*, 5, 150. <https://doi.org/10.1007/s43621-024-00289-0>

12. Veneziano, R., Castanò, F., & Carlomagno, M. (2024). The Human Being and Nature: A New Lexicon for Design Practices. In: Gambardella, C. (ed.) *For Nature/With Nature: New Sustainable Design Scenarios*. Springer Series in Design and Innovation, vol. 38. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-53122-4_5

Levchenkov Yevgeniy Oleksandrovych

Postgraduate Student at the Department of Social Philosophy,
Philosophy of Education and Educational Policy
Drahomanov Ukrainian State University
9, Pirogova str., Kyiv, Ukraine
orcid.org/0009-0007-2127-6945

PHILOSOPHICAL PRINCIPLES OF AN ECO-ORIENTED EDUCATIONAL PARADIGM IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: FROM SMART CITY TO SMART EDUCATION

Relevance of the study. *In the era of rapid development of artificial intelligence and digitalization, there is a growing need to form a new educational paradigm that would integrate environmental values into the educational process. Eco-oriented education is becoming not only a response to the global challenges of climate change and urban overload, but also a philosophical basis for educating responsible citizenship in the context of technological transformation of society.* **Purpose of the work.** *To investigate the philosophical foundations of the eco-oriented educational paradigm in the context of artificial intelligence and the digital environment, as well as to determine the key principles of its implementation in the modern educational space.* **The object** of the study is the process of formation and development of the eco-oriented educational paradigm in the context of digitalization and the influence of artificial intelligence. **The subject** of the study is the philosophical foundations and principles that determine the features and effectiveness of the implementation of this paradigm in the educational space. **Theoretical and methodological foundations of the study.** *The methodology is based on an interdisciplinary approach that encompasses the philosophy of technology, social ecology, digital pedagogy and the concept of sustainable development. The basis is the works of Ukrainian and foreign researchers, in particular the works of Voronkova, Kivlyuk, Karivets, Kudlyk, Kremen, Tikhomirova, Betty, Bibi, Buabdeli, Raman and others, which cover both theoretical and applied aspects of the interaction of technology, education and ecology [1–12].* **Research results.** *The analysis shows that the modern eco-oriented educational paradigm has a multi-level structure, which combines technological innovations (AI, smart city), philosophical understanding of human interaction with nature, social ecology, as well as institutional and cultural approaches to education. A comparative analysis of the sources demonstrated both common ideas and substantive differences in the authors' views on the impact of digital technologies on environmental consciousness. Key areas of integration of eco-ethical principles into the content of education are formulated, the role of universities as agents of change is determined, and the importance of urban space, branding and design as educational and environmental factors is emphasized.*

Key words: *eco-education, digitalization, artificial intelligence, philosophy of technology, sustainable development, smart city, environmental awareness, educational paradigm.*